

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Quid fumus putei abyssi significet. Et ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magnæ, & obscuratus est sol, & aër de fumo putei. Sectio V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Remigius.

mergat tempestas aqua: alterum, ne absorbeatur à profundo: tertium, ne claudat super eum puteus os suum, quod duo præcedentia grauitate longè superat. Ea uerò sic expendit Remigius: *Non me demergat tempestus aqua*, ut consentiã, vel blanditiis adulantium, vel nimis apertè furentium: quod si quando consentiam, *Non absorbas me profundum*, id est, non perueniam ad actum cum iis, qui in profunditate peccatorum conuersantur: denique si ad actum peruenero, *Non urgeat super me puteus os suum*, id est, non claudatur super me profunditas iniquitatis: clauditur autem in profunditate iniquitatis, qui post perpetratiõnem non facit confessionem, sed parat peccati defensionem. Quem eundem sensum uerius persequitur D. Aug. in Comment. eius loci. *Magnus*, inquit, est puteus profunditas iniquitatis, sed tamen ibi positus, si confiteretur peccata sua, non super eum claudit puteus os suum. Vnde David quasi in puteum delapsus dicebat: *De profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi uocem meam*, Ps. 129. *Si autem factum fuerit in illo quod dicitur, Prou. 18. Impius, cum in profundum uenerit peccatorum, contemnit: clausit super eum puteus os suum.* Itaque si uideris hominem fecisse iniquitatem,mersum est in puteum: quando autem illi dixerimus iniquitatem ipsius, & responderit: *Peccavi, fateor: non super eum clausit puteus os suum.* Si autem dixerit: *Quid enim mali feci: clausit super eum puteus os suum: qua eruat non habet: etenim amissa confessione non est locus misericordie: tu factus es peccati sui defensor, quomodo erit Deus liberator? ut ergo ille sit liberator, tu esto accusator.* Hæc Aug. Quoniam igitur uniuersa hæresis dicit summam quandam iniquitatis profunditatem, rectè per abyssi puteum fuit expressa.

Quid fumus putei abyssi significet.

Et ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magnæ, & obscuratus est sol, & aer de fumo putei.

SECTIO V.

I. **A**perto abyssi puteo, id est, hæretico errore publicatio, ut exposuimus, commemorat Ioannes ascendisse fumum quasi ex fornace magna, obscuratumque fuisse solem, & aerem propter fumi illius caliginem, & densitatem: quo nihil aliud exprimitur, quam hæresum disseminatio, quæ caliginem, ac tenebras solli, id est, Christo, cuius uel Diuinitatis splendorem, uel humanæ naturæ ueritatem, uel gratiæ nitorem, necessitatẽque inficiabantur, & aëri, id est Ecclesiæ, quæ sicut aër à Sole, ita ipsa à Christo illustratur, in multis orbis partibus offuderunt.

Cognitio
quomodo de Deo
habent he-
mines in hac
uita fumus
dicitur quia
obscura.
Esa 6. 3.
Iudæorum
cecitas.
D. Hieron.

II. **Q**uæ ut illustriora fiant, sciendum est fumum in sacris literis variè usurpari. Primum enim sumitur pro ipsa Dei cognitione, quæ in hac uita haberi potest: quæ quoniam obscura est, fumo comparatur, ueluti Esaï 6. ubi postquam Propheta uisionem Dei sedentis in throno excelfo, & eleuato, & Seraphim stantium famulatum, & ter clamantium *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Deus exercituum, plena est omni terra gloria eius*, commemorasset, subiungit; *Et commota sunt superluminaria cardinum à uoce clamantis, & domus repleta est fumo.* Scio hunc fumum ad litteram significare cæcitatem Iudæorum post passionem Christi, ut interpretatur D. Hier. Clamantibus, inquit, Seraphim, & in tota terra Trinitatis mysterium prædicantibus, quando post passionem Saluatoris mysteriũ Trinitatis terra uniuersa cognouit, statim commotum est, siue sublatum (ut habent Septuaginta) superluminare templi, & omnes illius cardines conciderunt. Et paulò post: Quam pulcher ordo rerum? postquam repleta est terra gloria Domini Sabaoth, Iudæorum templum impletum est ignorantia tenebris, caligine, & fumo, qui noxius est oculis. Eodẽque modo locum intelligit Cyrill. Alex. quamuis uterque subiungat posse etiam per fumum templi significari incendium: quam sententiam secutus est Theodoretus.

Cyri. Alex.
Theod.

Sed

Sed non dubium, quin etiam eo fumo fuerit adumbrata obscuritas cognitionis, quam in hac vita assequi possumus de Deo, & præcipuè de mysterio Trinitatis, quod Seraphim tera illa sanctitatis acclamatione promebant: imò eiusdem incomprehensibilitas, propter quam vel ipsis beatis, Seraphicisque spiritibus Dei gloria in domo repleta fumo apparet: eandem ob causam fumo dicitur *Psal. 17. Ascendit super Cherubim, & volauit super pennas ventorum: & posuit tenebras latibulum suum. Ascendit super Cherubim* (inquit Augustinus) id est, exaltatus est super plenitudinem scientia, (id enim sonat nomen Cherubim) ut nemo ad eum peruenire nisi per charitatem possit: posuit etiam tenebras latibulum suum, eo quod eius natura, ut exponit Theodoretus, perfectè intelligi nequeat. Diuus Hieronymus retulit ad mysterium incarnationis, quem secutus est Mag. Sentent. in comment. eiusdem loci: quoniam videlicet *Latibulum suum*, id est, secretum maiestatis suæ, quæ nube carnis tegebatur, *posuit tenebras*, id est, profundum, & obscurum effecit.

Psal. 17. 11.
D. August.
Theodoret.
D. Hieronym.
Mag. Sent.

Deinde sumitur fumus pro mentis cæcitate, & caligine, qua peccatorum mentes inuoluuntur, vnde sub nomine Ceti, siue Leuiathan de Dæmone dicitur *Iob 41. De naribus eius procedit fumus sicut olla succensa, atque feruentis: halitus eius prunas ardere facit, & flamma de ore eius egreditur.* In quem locum D. Greg. lib. 35. Mor. c. 38. *Quasi flammæ inuoluntur.* *Iob. 3.* *D. Gregor.* *tionibus ex amire vita temporalis æstus congerit multiplicium cogitationum, & velut fumus globos multiplicat: quia inanisimas præsentis vitæ curas in terrenorum hominum mente coacervat: quem fumum pattebat Prophecia cum dixit *Psal. 6. Turbatus est à furore oculus meus.* Et *Psalm 37. Cor meum conturbatum est: dereliquit me virtus mea: & lumen oculorū meorum, & ipsum non est mecum. Fumus quippe iste obtundit aciem cordis, quia caliginis suæ nubiolo serenitatem intimæ quietis turbat.* Non est prætereundum, quod sequitur, *Halitus eius prunas ardere facit*, quia, ut exponit idem Greg. Dæmon quasi sufflator iniquæ suggestionis afflatu iniquorum mentes igne prauis desiderij inflammat, iuxta illud *Esaï. 54. 16. Ego creavi fabrum sufflantem in igne prunas, & proferentem vas in opus suum.* Quo loco duo obseruanda sunt: vnū est non dictū esse *sufflantem prunas*, sed *sufflantem in igne prunas*, quia Dæmon eò præcipuè spectat, ut hominē iam à sua ipsius concupiscentia ignitum, & in eo potissimū vitio, ad quod natura est procliuus, suggestionis suæ flatu magis inflammet. Alterum verbis illis, quæ sequuntur, *Proferentem vas in opus suum*, indicari huiusmodi fabrum nihil aliud proferre de officina malæ voluntatis, nisi lebetes, id est, peccatores scelerum fæditate nigerrimos, aptos ad opus suum, id est, vilia peccati ministeria: quos tamen Deus gratia sua sæpissimè conuertit in phialas aureas iuxta illud *Zach. 4. 20. Post fluxa carnis scandala fit ex lebeete phiala: de vasa contumelia in vas translata gloria.**

III.
Peccatorum mentes caligine inuoluntur.
Iob. 3.
D. Gregor.
Psal. 6. 8.
Psal. 37. 12.
Esaï. 54. 16.

Sed vt ad fumū reuertamur, eodem sensu D. Hier. in epist. ad Algathā, p. 2. exponit illud *Esaï. 42. Calamum quassatum non confringes, & linum fumigans non extinguet.* Quod *Matt. citauit c. 12. Iesus*, inquit, *curauit eos omnes, & præcepit eis, ne manifestum eū facerent: ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam Prophetam dicentem, Ecce puer meus, quem elegi, dilectus meus, in quo bene complacuit anima mea. Ponam spiritum meum super eum, & iudicium gentibus nunciabit. Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius: arundinem quassatum non confringes, & linum fumigans non extinguet.* Cuius loci duplex est expōitio, vna communis, explicari videlicet his duobus veluti prouerbijis mansuetudinē Christi, quæ sensu assertur à *Matthæo*, cum agit de his, qui à Christo curabantur, & exponitur ab *Eusebio Cæsar. lib. 9. Demonstrationis Euang. capite 15. Infirmos*, inquit, & debiles corroborauit, morbo affectos non perdidit, sed curauit, & perturbationibus animi inquinatos, prauisque cupidita-

III.
Esaï. 42. 3.
Matth. 12. 15.
Euseb. Cæs. lib. 9. Demonstratio- nis Euang. capite 15.

Populus Iudaicus calamus fractus, Gentilium linum fumigans appellatur.

D. Hieron. Osee 13. Hereticorum cecitas.

tibus, & affectibus fumigantes non pessundedit, sed sanauit. Altera D. Hieronymi intelligētis nomine calami quassati populum Iudaicum, nomine, verò lini fumigantis Gentilem hoc sensu. Calamus, inquit, fructus, qui fuit antea vocalis, & laudes Domini cōcinebat appellandus est Israël: qui quoniam impedit in angularem lapidem, imò cecidit super eum lapis, fractus est, cui qui inniti voluerit, pertundet manus illius: qui enim post aduētum Domini Euangelicæ doctrinæ spiritum derelinquens in Iudaicæ literæ morte requiescit, istius cuncta opéra vulneratur. Linum quoque fumigans non extinguet, populum videlicet de Gentibus cōgregatum, qui extincto legis naturalis ardore fumi amarissimi, & qui noxius o culis est, tenebrosæque caliginis inuoluebatur erroribus. Vbi vides fumum pro cecitate vsurpati. Ex his iam perspicuum relinquitur, cur hæretica doctrina in fumo putei abyssi expressa à Ioanne fuerit propter caliginem, ac tenebras, quas multis in partibus hominum mentibus offudit. Sic enim D. Hieron. de Hæreticis interpretatur illud apud Oseam 13. *Erunt quasi nubes marina, & sicut ros marinus præteriens, sicut pulu turbine aptus ex area, & sicut fumus de fumaris.* Quo loco tamē illæ similitudines breuitatem, & celeritatem significant, qua impiorum felicitates citò prætereunt, vt idem Hieron. exponit, tamen etiam fumus de fumaris tenebras, & caliginem declarat, qua ex cæcati Hæretici veritatis lucem inueniri non possunt. Rectè etiam fumo de fumaris comparantur, quia ex Stygio camino Hæretici egrediuntur. Aduerte autem pro eo, quod nos habemus, *sicut fumus de fumaris*, haberi apud Septuaginta, *sicut fumus de locustis*, quod magis adhuc ad nostrum institutum facit: ea verò translationis varietas ex diuersitate punctorum Hebræorum orta est, vt auctor est D. Hieronymus.

Cur locustæ hoc loco Hæreticos significant.

SECTIO VI.

I. **V**T melius appareat, cur Hæretici locustarū nomine à Ioanne hoc loco exprimitur, sciendum est non esse insolens in sacris literis hoc, & similitū animalū genere persecutores intelligi: quemadmodū legimus Ioel. 1. *Residuum erucæ comedit locusta, & residuum locustæ comedit bruchus, & residuum bruchi comedit rubigo.* Quo loco quanquā iuniores Hebræi volunt sermonē esse de plagis illatis à Deo per eiusmodi animalia, & rubiginē, de fame videlicet, quæ quatuor integris annis perduravit primū erucæ cūcta vastante, deinde locustæ, bruchi, & rubiginē: lōge tamē est probabilius, quod aiunt antiquiores Hebræorū, quos sequuntur Rupert. Lyrano. & alij, significari quatuor orbis imperia Hebræis infesta, quæ Hebræorū gentem ordine quodam ita oppresserunt, vt quod vnum intactum reliquisset, alterū funditus euerteret: itaque in eruca Assyriorum, & Chaldæorū, in locustæ Medorū, atque Persarum, in bruchus Græcorū in rubiginē Romanorū imperiū expressum fuisse: quā expositionē etiam assertit, nec improbat D. Hier. tamē si alteram ei præferat, videlicet vnicū Chaldæorum imperiū eo loco adumbrari, quod quater sub Nabuchodonosor Hebræorū populū diuexit. Primum cum Nabuchodonosor Hierosolymā obsedit, duxitque secū Ioachim Regem Iudæ, & partē vasorum domus Domini asportauit in terrā Sennaar, vt refertur 2. Paralipom. 36. & Dan. 1. Deinde cum captiuum duxit Babylonem Ioachim, siue Iechoniam præcedentis filium 4. Reg. 24. Tertio, cum Sedechiam vltimū Regē Iudæ eruit o culis Babylonem etiam duxit captiuū 4. Reg. 25. Denique, cū Nabuzardan Babylonij exercitus princeps urbem, & templū incendit 4. Reg. 25. vbi obiter duo obseruanda sunt. Vnum est florētissima orbis imperia vilissimis, & abiectissimis animalculis comparari, vt

Ioel. 1. 4.

Hebræi iuniores.

Antiquior.

Rupert.

Lyrano.

Orbis imperia, vermiculæ expressa.

D. Hieron.

2. Paral. 36.

Dan. 1.

4. Reg. 24.

4. Reg. 25.

4. Reg. 25.